

Opinions of Teachers on the Teaching Profession Law

Bilal KETENALP¹, Osman KELEPÇE², Emrah ÇAVUŞ³ & Ali YILDIZ⁴

Keywords

Teaching
Profession Law,
Opinions of
Teachers,
Phenomenological
Design.

Abstract

This study aims to reveal the opinions of teachers on the Teaching Profession Law No. 7354. The phenomenological design has been used in this study, which has been carried out within the framework of qualitative paradigm principles. The study group of the study consists of 54 volunteer teachers, working in a city center located in the east of Türkiye, who have been determined by using the criterion sampling method, one of the purposeful sampling methods. The data of the study have been collected using the interview form prepared by the researchers. The interview form includes the demographic information of the participants and 4 open-ended questions prepared to determine their opinions on the Teaching Profession Law. Content and descriptive analysis techniques have been used in the analysis of the collected data. As a result of the study, it has been concluded that in addition to the positive aspects of the Teaching Profession Law, there are also issues that need to be improved thereof. The fact that the Teaching Profession Law is the first independent law for teachers and it raises awareness and motivates teachers is seen as the positive aspects of this Law, its inadequacy in terms of content and the reservation that it will create a difference between teachers through the career system have been considered as its negative aspects. It is deemed beneficial to perform similar studies on the Teaching Profession Law in the forthcoming years for the purpose of its improvement.

Article History

Received
14 Mar, 2023
Accepted
20 May, 2023

¹ Corresponding Author. ORCID: 0000-0003-1590-1541. Atatürk Üniversitesi Doktora Öğrencisi, bketenalp.bk@gmail.com

² ORCID: 0000-0001-8289-6362. Atatürk Üniversitesi Doktora Öğrencisi, kelepce0244@gmail.com

³ ORCID: 0009-0009-3298-3850. Atatürk Üniversitesi Doktora Öğrencisi, ecavus1986@gmail.com

⁴ ORCID: 0000-0001-6241-2316. Atatürk Üniversitesi, ayildiz@atauni.edu.tr

Öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Yasası Hakkında Görüşleri

Anahtar Kelimeler

Öğretmenlik
Meslek Yasası,
Öğretmen
Görüşleri,
Olgubilim.

Özet

Bu araştırmanın amacı 7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Yasası'na ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Nitel paradigma ilkeleri çerçevesinde gerçekleştirilen bu çalışmada olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen Türkiye'nin doğusunda yer alan bir şehir merkezinde görev yapan 54 gönüllü öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme formunda katılımcıların demografik bilgilerine yönelik sorular ile Öğretmenlik Meslek Yasası'na ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan açık uçlu 4 soruya yer verilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde içerik ve betimsel çözümleme teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Öğretmenlik Meslek Yasası'nın olumlu görülen yönlerinin yanında iyileştirilmesi gereken hususların da olduğu saptanmıştır. Bu yasanın öğretmenlere yönelik ilk müstakil yasa olması, farkındalık yaratması, öğretmenleri motive etmesi olumlu yanları olarak görülürken; içerik açısından yetersiz oluşu, kariyer sistemi ile getirdiklerinin öğretmenler arasında bir ayırım oluşturacağı çekincesi ise olumsuz yönleri olarak görülmüştür. Öğretmenlik Meslek Yasası ile ilgili önümüzdeki yıllarda benzer çalışmaların yapılmasının kanununun iyileştirilmesi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Makale Geçmişi

Alınan Tarih
14 Mart 2023
Kabul Tarihi
20 Mayıs 2023

1. Giriş

Bir ülkede eğitim sisteminin ana amacı o ülkedeki insan gücünün niteliğini artırmak ve vatandaşlarına yurttaşlık eğitimi vermektir. Hedeflediği insan modeline ulaşmayı amaçlayan eğitim sistemleri, benimsediği eğitim felsefesi ve insan gücü politikasına uygun tespitler yaparak etkinliklerini düzenlemektedir (Karagözoğlu, 2003). Eğitim, toplumun en önemli meselelerinden biridir. Eğitim sisteminde meydana gelen sorunlar temel toplumsal sorunlar olarak değerlendirilmektedir. Bu sorunun merkezinde ise tartışmasız öğretmenler yer almaktadır (Battal, 2003). Çünkü eğitim-öğretim etkinliklerinin yürütücüsü öğretmenlerdir. İyi bir öğretmen toplumun beklentilerine göre hareket eden, öğrencinin gelişimini sağlayan, bilgi birikimini sürekli güncel tutan bireydir. Eğitimde verimliliğin artırılması için planlayıcı ve uygulayıcı olan öğretmenlere çok büyük görev düşmektedir (Bilen, 1996).

Bir ulusun geleceğini tasarlayan öğretmen, insan gücünü temsil noktasında birçok mesleğe sahip olan bireyi yetiştirmektedir. Eğitim sisteminin yapı taşı olan öğretmenler ülkeleri için önemli bir konumda bulunmaktadırlar. Öğretmen, öğrencilerin sosyalleşip hayata hazırlanmasında ülkenin refahının ve sosyal barışının sağlanmasında kilit bir rol oynamaktadır (Özden, 1999). Bu sebeple öğretmenlerin refah seviyelerinin iyileştirilmesi ve statülerinin yükseltilmesi eğitim sisteminin daha sağlam temeller üzerine oturtulması bakımından önemlidir.

Ülkemizde öğretmenlik saygın bir meslek olarak düşünülmesine rağmen öğretmenlerin gelirlerinin düşük olduğu gözlenmektedir. Bunun sebepleri arasında bütçeden eğitime yeterli payın aktarılmaması ve ülkenin istihdam politikaları gösterilebilir (Güven, 2015). Son yıllarda öğretmenlerin alım gücünün azalması toplumdaki statülerinin de düşmesine sebep olduğu görülmektedir. Öğretmenler ve eğitim alanında faaliyet gösteren sendikalar her mecrada bu

durumu dile getirmektedirler. Bu noktadan hareketle Öğretmenlik Meslek Yasası'nın düzenlenmesi ve uygulamaya konulması hızlanmıştır. Türk Dil Kurumu'na (2020) göre meslek, "Belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş" olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'de öğretmenlik, 13 Mart 1924 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde çıkarılan Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu'yla ilk defa meslek olarak kabul edilmiştir. Bu kanuna göre öğretmenlik "Devletin umumi hizmetlerinden talim ve terbiye vazifesini üzerine alan, müstakil sınıf ve derecelere ayrılan bir meslektir." şeklinde tanımlanmıştır. Daha sonra 14 Haziran 1973 tarihinde yürürlüğe giren 1739 sayılı Temel Kanunu'nda ise öğretmenlik, "Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği" olarak tanımlanmaktadır (Akyüz, 2008).

Türkiye'de Öğretmenlik Mesleği ile ilgili olarak 13 Ağustos 2005 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlik Kariyer Basamakları Yükselme Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesine göre öğretmenlik, adaylıktan sonra öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen olarak üç kariyer basamağına ayrılmıştır. MEB Uzman Öğretmenlik Kariyer Basamakları Yükselme Yönetmeliği'ne göre ise uzman öğretmenin tanımı, "Alanında ya da eğitim bilimleri alanında tezli yüksek lisans öğrenimini tamamlayan öğretmenlerden kıdem, hizmet içi eğitim, etkinlikler ve sicil; lisans öncesi ve lisans mezunu öğretmenler ile alanı ya da eğitim bilimleri alanı dışında lisansüstü öğrenimini tamamlayan öğretmenlerden ise kıdem, eğitim, etkinlikler, sicil ve sınav ölçütlerine göre yapılan değerlendirme ve başarı sıralaması sonucunda alanlarında ayrılan kontenjana yerleştirilenler" şeklinde yapılmıştır (MEB, 2006).

MEB Uzman Öğretmenlik Kariyer Basamakları Yükselme Yönetmeliği gereğince 2005 yılında ÖSYM tarafından çoktan seçmeli sorularla yapılan sınava göre başarılı olan öğretmenler uzman öğretmen kabul edilerek maaşlarda iyileştirme yapılmış ve okul yöneticiliği görevlerine yükselmeye ek puan verilmiştir. Bu sınav yasal engeller sebebiyle daha sonra yapılamamıştır.

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de Öğretmenlik Meslek Yasası hakkında tartışmalar öğretmenler arasında ve eğitim camiasında faaliyetlerini sürdüren sendikalar arasında süregelmiştir. Öğretmenlik Meslek Yasası, 1-3 Aralık 2021 tarihinde düzenlenen 20. Eğitim Şurası'nda tartışıldıktan sonra yasal süreçler başlatılmıştır. 3 Şubat 2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde yasal zemine oturtulmuş ve 14 Şubat 2022 tarihinde Resmi Gazete 'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Öğretmenlik Meslek Yasasının çıkarılmasından sonra 12 Mayıs 2022 tarihinde "Aday Öğretmenlik ve Öğretmenlik Kariyer Basamakları" adı altında ilgili yönetmelik Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Yayınlanan bu yönetmeliğe göre uzman öğretmen olmak için öğretmenlikte, başöğretmen olmak için ise uzman öğretmenlikte en az on yıl görev yapmış olanların mesleki gelişimleriyle ilgili belirlenen üç alandan en az iki alanda çalışmış olmaları koşulu aranmıştır. Ayrıca bu şartları taşıyan öğretmenlerin uzman öğretmenlik unvanı için 180, başöğretmen unvanı için ise 240 saat hizmet içi eğitim programına tabi tutulacakları ifade edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın yapacağı sınava

öğretmenlerin görev yaptıkları ilde girmeleri gerekmektedir. Çoktan seçmeli sorularla yapılan sınavda 100 puan üzerinden en az 70 puana ulaşanlar başarılı sayılmaktadır. Öğretmenlik Meslek Yasası kapsamında başarılı olan öğretmenlere ayrıca bir derece verilmektedir (MEB, 2022).

Bu çalışmanın amacı Öğretmenlik Meslek Yasası hakkında öğretmenlerin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Öğretmenlik Meslek Yasası'nın çıkmasını faydalı buluyor musunuz? Niçin?
- Öğretmenlik Meslek Yasası'nın içerik bakımından yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Niçin?
- Öğretmenlik Meslek Yasası'nın öğretmenlere mesleki gelişim açısından nasıl bir fayda sunacağını düşünüyorsunuz?
- Öğretmenlik Meslek Yasası'na eklenmesini istediğiniz hususlar var mı? Varsa nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma 14 Şubat 2022'de yürürlüğe giren 7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Yasası'na ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Nitel paradigma ilkeleri çerçevesinde gerçekleştirilen bu çalışmada olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim, nitel araştırmalarda çok sık başvurulan ve deneyimlerin ortaya çıkmasına imkân sağlayan nitel araştırma desenlerindedir (Miller, 2003). Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre olgu bilim deseni, aslında bildiğimiz ama anlamını tam olarak kavrayamadığımız olgulara ilişkin bilgi edinmemiz için uygun bir araştırma fırsatı sunar. Bu çalışmada çalışılan olgu öğretmenlerin 7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Yasası'na ilişkin algı, yaşantı ve izlenimleridir.

2.2. Çalışma Grubu

Nitel yaklaşım ile gerçekleştirilen çalışmalarda, araştırmanın amacı doğrultusunda gerçekleştirilen ön çalışmalar sonucunda bir sınırlama yapılarak çalışma grubu belirlenir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu çalışmada çalışma grubu Fraenkel ve Wallen'in (2006) sınıflandırmalarından ölçüt örnekleme ile gerçekleştirilmiştir.

Ölçüt örnekleme, araştırılacak konuya ilişkin verilerin toplanacağı topluluğa belli bir kriterin konulması ile yapılır. Araştırmacı çalışacağı kişi veya durumları belirledikten sonra kendisi veya farklı araştırmacılar tarafından önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Kullanılacak bu yöntemle araştırmanın hızlı, pratik gerçekleşeceği amaçlanmış, güvenilir verilere ulaşılabileceği düşünülmüştür. Araştırmada çalışma grubuna dâhil olmak için araştırmacılar tarafından belirlenen ölçütler çerçevesinde 54 gönüllü öğretmen ile görüşülmüştür. Bu ölçütler şu şekilde sıralanabilir:

- Şehir merkezinde MEB'e bağlı okullarda (anaokul-ilkokul-ortaokul) çalışıyor olmak,

- Şubat 2022'de yürürlüğe giren “7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Kanunu” hakkında bilgi sahibi olmak

Katılımcıların demografik bilgileri ile çeşitli değişkenlere ilişkin dağılımlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin, Demografik Bilgileri İle Çeşitli Değişkenlere İlişkin Dağılımları

Değişkenler	Değer Aralığı	(f)	(%)
Yaş	21-30	26	48
	31-40	14	26
	41-50	8	15
	Diğer	6	11
Branş	Sınıf Ö.	30	55
	Okul Öncesi Ö.	16	30
	İngilizce Ö.	5	9
	DKAB. Ö.	3	6
Kıdem	1-9 yıl	12	22
	10-19 yıl	34	63
	20-29 yıl	8	15
Sendika Üyelik Durumu	Üye	35	65
	Üye Değil	19	35
Meslek Yasasından Memnuniyet Durumu	Memnun	42	78
	Memnun Değil	14	22

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplamak üzere 14 Şubat 2022'de yürürlüğe giren 7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Yasası'na ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek üzere araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır.

Görüşme formu hazırlanırken ilgili kanun ile alanyazın incelemeleri yapılarak katılımcılara sorulacak sorular belirlenmiştir. Hazırlanan soruların kolay, anlaşılabilir ve odaklı olmakla beraber çok boyutlu olmamasına dikkat edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Tüm bu süreçler tamamlandıktan sonra 6 farklı öğretmen ile ön görüşme yapılmış, öğretmenlerin sorulara verdiği cevapları analiz edilmiştir. Analiz sonucunda bazı anlaşılmayan soru köklerinin olduğu tespit edilmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ön görüşmeye katılan öğretmenlerin görüşleri araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Görüşme formunun içerik geçerliğini sağlamak amacıyla, farklı alanlarda uzmanlaşmış üç öğretim üyesinin görüş ve önerilerine başvurulmuş, alınan dönütler doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda soruların 7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Yasası'na ilişkin öğretmen görüşlerini farklı bakış açılarıyla saptayabilecek nitelikte olduğu fikrine ulaşılmıştır.

Görüşme formu yapısal açıdan iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; katılımcıların yaşı, branşı, öğretmenlik meslek yasasına ilişkin farkındalık düzeyi, sendika üyeliği, öğretmenlik meslek yasasından memnuniyet durumu gibi bilgilerini elde edecek sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise, katılımcıların 7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Yasası'na ilişkin görüş ve değerlendirmelerini belirlemek için açık uçlu 4 soru yer almaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Görüşmelerin gerçekleştirilmesi için katılımcılardan randevu talep edilmiştir. Görüşme esnasında katılımcılara ses kayıt cihazı veya görüşme formuna yazarak görüşlerini iletebilecekleri söylenmiş fakat tüm katılımcılar, görüşlerini yazılı olarak belirteceklerini ifade etmişlerdir. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik ve betimsel çözümleme teknikleri kullanılmıştır.

İçerik çözümleme tekniğinde, betimsel çözümleme sonucunda elde edilen verilerin derinlemesine incelenip fark edilmeyen kavramların, temaların ve ilişkilerin ortaya çıkarılması amaçlanır. Sonrasında ulaşılan verilerin kavramsallaştırılması, düzenlenmesi ve temaların belirlenmesi gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Elde edilen verilerin analizi sürecinde ilk adım olarak katılımcı formları (K1,K2,K3...) numaralandırılmıştır. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar ayrıca alt kodlara ayrılmış tümevarımcı bir analizle alt kodlamalardan hareketle temalar ortaya çıkarılmıştır.

Çözümleme süresince tüm alt kodlamaların kesintisiz bir biçimde gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracının güvenilirliğini sağlamaya ilişkin olarak Stemler (2001) tarafından ileri sürülen kodlayıcılar arası ve tek kodlayıcı görüş birliği yüzdesi güvenilirliği hesaplamasına başvurulmuştur Bunun için, "Güvenirlilik = $[Görüş Birliği / (Görüş Ayrılığı + Görüş Birliği)] \times 100$ " formülü kullanılmıştır (Miles & Huberman, 1994). Araştırmada, kodlamalar arasındaki uyum değerini tespit etmek amacıyla, temalara yapılan kodlamaların yüzdelikleri karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak farklı kodlayıcılar arasında %90 oranlarında görüş birliği olduğu belirlenmiştir. Tek kodlayıcı görüş birliğini hesaplamak için ise, kodlama yapanlardan en kıdemli olanı ile bir hafta sonra yine bir görüşme yapılmıştır. İki görüşme sorulara verilen cevapların karşılaştırılması sonucunda %92 oranında görüş birliği olduğu belirlenmiştir. Verilerin güvenilirliğinin sağlanması için temaların ortaya çıkışından 15 günlük süre geçtikten sonra tekrar kodlama yapılmış. Her iki kodlama arasında oluşabilecek farklılaşma kontrol edilmiştir.

3. Bulgular

3.1. Öğretmenlik Meslek Yasasının Yayınlanmasına İlişkin Bulgular

Soru 1: Öğretmenlik meslek yasaının çıkmasını faydalı buluyor musunuz? Niçin?

Tablo 2. Öğretmenlerin, “Öğretmenlik meslek yasaının çıkmasını faydalı buluyor musunuz?” Sorusu İçin Yazdıkları Cevaplar

Yararlı Olma Durumu	Kodlar	(f)
Faydalı buluyorum	Sadece öğretmenleri kapsamı	5
	Müstakil bir kanun olması	3
	Mesleki farkındalık yaratması	4
	Mesleki saygınlık oluşturması	12
	Motivasyon sağlaması	6
	İhtiyaç duyulması	7
	Mesleği kurumsallaştırması	4
	İlk oluşu	6
	Özlük haklarına katkısı	4
	İhtiyaçlara yönelik olmayışı	2
Faydalı bulmuyorum	Özensiz hazırlanmış olması	3
	Ortak akıl ürünü olmayışı	2
Toplam		58

Tablo 2’de temaya ilişkin yapılan kodlamalarda katılımcıların büyük çoğunluğunun öğretmenlik meslek yasaının çıkmasını faydalı bulduğu yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu görüşler; sadece öğretmenleri kapsamı, müstakil bir kanun olması, mesleki farkındalık yaratması, mesleki saygınlık oluşturması, motivasyon sağlaması, ihtiyaç duyulması, mesleği kurumsallaştırması, ilk olması ve öğretmenlerin özlük haklarına katkısı şeklinde olmuştur. Öğretmenlik meslek yasaının yayınlanmasını faydalı olduğunu düşünen katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

“Evet, faydalı buluyorum. Öğretmenlerin daha müstakil bir kanun ile istihdam edilmeleri öğretmenleri hem maddi hem de manevi yönden motive edeceğini düşünüyorum. Maddi yönden, devlet öğretmenlerle ilgili bir reform yaptığında ya da özlük haklarını iyileştirmeye yönelik bir düzenleme yaptığında 7354 sayılı kanunun olması sayesinde işler daha kolay ilerleyecektir.” (Katılımcı 4).

“Evet, öğretmenlerin özlük haklarını artırmayı, mali ve sosyal imkânlarını artırmayı, çalışma şartlarını iyileştirmesini hedeflemesi açısından öğretmenlik mesleğine özgü bir kanun olmasını olumlu buluyorum. Öğretmenlerin olduğu her yerde mesleği kurumsallaştıran, mesleğini tanımlayan, mesleğin yerini, değerini ve yönünü ortaya koyması açısından son derece önemlidir.” (Katılımcı 7).

Yine öğretmenlik meslek yasasının yayımlanmasını faydalı bulmadığını ifade eden az sayıda katılımcının olduğu bu katılımcıların görüşlerini farklı gerekçelerle ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu görüşlerine kanunun ihtiyaçlara yönelik olmayışını, özensiz bir şekilde hazırlanmasını ve ortak akıl ürünü olmayışını gerekçe olarak göstermişlerdir. Öğretmenlik meslek yasasının yayımlanmasını faydalı bulmadığını düşünen bir katılımcı görüşü aşağıda verilmiştir.

“Öğretmenlik Meslek Yasasının yayımlanmasını faydalı bulmuyorum. Tam manasıyla hazırlanacak olan bir kanun öncelikle alanda ihtiyaçlar belirlenerek ve paydaşlara danışılarak hazırlanmış olmalıdır. Fakat bu kanunun bu aşamalarda geçmeden alelacele bir şekilde hazırlandığını düşünüyorum.” (Katılımcı 36).

3.2. Öğretmenlik Meslek Yasasının İçeriğinin Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Soru 2: Öğretmenlik Meslek Yasası'nın içerik bakımından yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Niçin?

Tablo 3. Öğretmenlerin, “Öğretmenlik meslek yasasının içerik açısından yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Niçin?” Sorusu İçin Yazdıkları Cevaplar

Yeterlilik Durumu Teması	Kodlar	(f)
Yeterli buluyorum	Başlangıç olması	2
	İleriye yönelik beklenti	4
	Özlük haklarına katkısı	1
Yeterli bulmuyorum	Bütüncül olmayışı	5
	Yüzeysel oluşu	14
	Öğretmenleri kategorize etmesi	9
	Kariyer basamaklarına indirgenmesi	11
	Sınav endeksli oluşu	7
	Sınırlı alanlara değinmesi	4
	Kümülatif olmayışı	7
	Yenilik getirmeyişi	3
Toplam		67

Tablo 3' te yapılan kodlamalar ışığında az sayıda katılımcı öğretmenlik meslek yasasının içerik açısından yeterli olduğunu bu görüşlerine ise yasanın bir başlangıç oluşunu, ileriye yönelik düzenlenebileceğini ve özlük haklarına katkısını gerekçe olarak göstermişlerdir. Öğretmenlik meslek yasasının içerik açısından yeterli olduğunu düşünen katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Kanunun şu haliyle yeterli olduğunu düşünüyorum. Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte eksiklikler tespit edilerek düzenlemeler yapılabilir.” (Katılımcı 17).

“Öğretmenlik meslek yasasını genel hatlarıyla mesleğe iyileştirme getirmesini olumlu bulduğumdan bu yasanın uygulama sonrasında düzenleneceğini düşünmekteyim. İlerleyen yıllarda daha detaycı ve kapsayıcı olabileceğine ilişkin beklentim yüksek düzeydedir.” (Katılımcı 53).

Tablo 3' te temaya ilişkin yapılan kodlamalarda katılımcıların tamamına yakınının öğretmenlik meslek yasasının içerik açısından yeterli olmadığını ifade ettikleri dikkat çekmektedir. Öğretmenlik meslek yasasının; bütüncül olmayışı yüzeysel oluşu, öğretmenleri kategorize etmesi, kariyer basamaklarına indirgenmesi, sınav endeksli oluşu, sınırlı alanlara değinmesi, kümülatif olmayışı, yenilik getirmeyişi içerik açısından yeterli bulunmamasının gerekçeleridir.

3.3. Öğretmenlik Meslek Yasasının Mesleki Gelişime Katkısına İlişkin Bulgular

Soru 3: Öğretmenlik Meslek Yasası'nın öğretmenlere mesleki gelişim açısından nasıl bir fayda sunacağını düşünüyorsunuz?

Tablo 4. Öğretmenlerin, "Öğretmenlik Meslek Yasasının mesleki gelişim açısından nasıl bir fayda sunacağını düşünüyorsunuz?" Sorusu İçin Yazdıkları Cevaplar

Mesleki Gelişime Katkı Durumu	Kodlar	(f)
Sunar	Lisansüstü eğitime özendirme	14
	Uzmanlaşmayı zorunlu kılması	4
	Duyarlılığı arttırması	6
	Mesleki tatmin	5
Sunmaz	Kriter yoksunluğu	23
	Zorunluluğun olmayışı	5
	Uygulamaya dönük olmayışı	15
	Sınav içeriği	6
	Yaptırımın olmayışı	1
Toplam		59

Tablo 4 kodlamalarında öğretmenlik meslek yasasının mesleki gelişim açısından faydalı olacağını düşünenler bu görüşlerini, lisansüstü eğitime özendirme, uzmanlaşmayı zorunlu kılması, duyarlılığı arttırması, mesleki tatmin vb. gerekçelerle ifade etmişlerdir.

"Öğretmenlik meslek yasası öğretmenin kariyer basamaklarının gereği olarak videolar izlemesini ve sınava hazırlanmasını sağlıyor. Bu sayede öğretmenin unuttuğu bazı bilgileri yeniden eğitim öğretim için kullanabilmesine katkı sağlıyor. Ayrıca öğretmenin farkındalık kazanmasında da etkili olacağını düşünüyorum." (Katılımcı 31).

"Yüksek lisans ve doktora eğitimi yanında sınava girme şartlarında istenen bir dizi etkinlik öğretmenleri mesleğin öğrenci dışındaki yönlerine yönlendirerek kuramsal ve uygulamaya yönelik bilgilerini tazelemek veya hatırlamalarını zorunlu kıldığı için öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sunmaktadır." (Katılımcı 44).

Araştırmada aynı soruya ilişkin katılımcıların öğretmenlik meslek yasasının mesleki gelişime katkı sunmayacağını ifade eden öğretmenlerin olduğu ve buna ilişkin kodların ise oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bu kodlamalarda öğretmenlik meslek yasasının mesleki gelişim açısından faydalı olmayacağını düşünen katılımcılar bu görüşlerini, sınav ile sınırlı olması, kriter yoksunluğu, zorunluluğun olmayışı, uygulamaya dönük olmayışı, sınav içeriği, yaptırımın olmayışı gibi gerekçelerle ifade etmişlerdir.

“Hayır, mesleki anlamda bir kazanım sağlayacağı düşüncesini taşıyorum ancak yasanın amacında eğitim ve öğretim hizmetlerini yürütmekle görevli öğretmenlerin atamaları ve mesleki gelişimleri ile kariyer basamaklarında ilerlemelerini düzenlemek olarak belirlenen teorik durumun sadece usulün yerine getirmesi olarak yorumlanabileceğini de ifade etmek isterim.” (Katılımcı 27).

“Öğretmenlik meslek yasasının bu haliyle kariyer basamakları ile kısmi maddi katkı sağlamaktan öteye geçmeyeceğini, değerlendirmenin sınav ile sınırlandırılmış olmasının mesleki gelişimi zorunlu ve özendirici kılmaması öğretmen arkadaşlarımızı bu konuda teşvik etmeyeceği kanaatindeyim. Tamamen sınavda başarılı olursan uzman olursun mantığı ile hazırlanmış bir kanun.” (Katılımcı 12).

3.4. Öğretmenlik Meslek Yasasına Eklenmesi İstenen Hususlara İlişkin Bulgular

Soru 4: Öğretmenlik Meslek Yasası’na eklenmesini istediğiniz hususlar var mı? Varsa nelerdir?

Tablo 5. Öğretmenlerin, “Öğretmenlik meslek yasasına eklenmesini istediğiniz hususlar var mı? Varsa nelerdir?” Sorusu İçin Yazdıkları Cevaplar

Diğer Hususlar	(f)
Öğretmene şiddet	14
Ücretli öğretmenlik düzenlemesi	12
Kariyer ve liyakat sisteminde düzenleme	25
Kılık kıyafet düzenlemesi	12
Ekonomik düzenlemeler(doğu tazminatı vb.)	31
Ödül-disiplin düzenlemeleri	2
Mesleki yıpranmaya göre emeklilik	3
Emeklilik sonrası haklarda düzenleme	5
Eğitim yöneticiliğinde kadro düzenlemesi	6
Tek tip atama	9
Sağlık haklarında iyileştirme	5
Mesleğe giriş standartları oluşturma	10
İdari görev, nöbet vb. durumlarının ele alınmasını	6
Toplam	140

Tablo 5’ te temaya ilişkin yapılan kodlamalarda katılımcıların öğretmenlik meslek yasasına eklenmesini istedikleri hususlar verilmiştir.

“Öğretmenlikle alakalı tüm kanunlar bu meslek yasasıyla birleştirilmeli ve diğer memurluklardan ayrılmalı. Yani bir öğretmen kendisiyle alakalı tüm bilgileri burada bulmalı, öğretmenler sınavla uğraşmamalı. Daha ölçülebilir objektif kriterler koyarak değerlendirme yapılabilir. Öğretmenler güvence altına alınmalı. Doktorlara verilen hak gibi.” (Katılımcı 9).

“Atamadan yer değiştirmeye, yetişme sürecinden mesleki gelişime, kariyer basamaklarına kadar objektif hükümler içeren bir kanun olması, öğretmen istihdamında zorluk çekilen veya görev sürelerinin ülke ortalamasının altında kaldığı kalkınmada öncelikli/az gelişmiş bölgelerde görev yapan öğretmenlere ilave tazminat ödemesi yapılmalıdır. Ücretli öğretmenlik sorununun çözümü, eğitimciye şiddet olaylarını önleyecek, eğitim çalışanlarını şiddetten koruyacak hukuki ve idari düzenlemeler, eğitim kurum yönetici sorununun çözümü, kariyer basamağı sınavlarının kaldırılması ve kariyer basamağı niteliğinin çalışma süresi ile değerlendirilmesinin kaldırılması gibi hususlara dikkat edilmelidir.” (Katılımcı 19).

“Kariyer basamaklarındaki görev, sorumluluk, statü ve yetkilerin açıkça belirlenmesi, öğretmen atama ve yer değiştirme usullerinin açıkça ortaya konulması, öğretmenin görev tanımının açık ve sınırları belirli bir şekilde yapılması, öğretmene şiddet, mobing gibi hususlarda uyulacak hareket tarzları ve yaptırımlar belirlenmelidir. İdari görev, nöbet, hizmetçi eğitim gibi hususların ele alınması, ödül ve terfilerin belirli kriterlere bağlanması hakkında düzenlemeler yapılmalıdır.” (Katılımcı 53).

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada Türkiye'nin doğusunda yer alan bir ilin merkezinde görev yapan öğretmenlerin 7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Yasası'na yönelik görüşleri ortaya konulmuştur. Bu kapsamda araştırmada yer alan birinci alt problem ile ilgili sonuçlara bakıldığında, katılımcıların büyük çoğunluğu Öğretmenlik Meslek Yasası'nın yayımlanmasını olumlu bulmuşlardır. Olumlu görüş bildiren katılımcıların en sık tekrar ettikleri görüşler; saygınlık, sadece öğretmenleri kapsamaması, öğretmenlik mesleğine yönelik ilk kanun oluşu, farkındalık yaratması, motivasyonu arttırması ve özlük haklarına katkı sağlaması şeklinde olmuştur. Katılımcılar yasanın, öğretmenlik mesleği ile ilgili ilk olma özelliğini taşımasının öğretmenleri motive edeceğini, maddi ve manevi açıdan özlük haklarını düzelteceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcılar bu kanunla birlikte son yıllarda itibar kaybı yaşayan mesleğin saygınlığının artacağını, öğretmenlik mesleğinin değerinin yeniden anlaşılması noktasında faydalı olacağı şeklinde görüş bildirmişlerdir. İş ve Birel (2022) “Öğretmenlik Meslek Yasası'na İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı çalışmalarında benzer şekilde kanunla birlikte öğretmenlik mesleğinin itibar kazanacağı sonucuna ulaşmışlardır. Elde edilen bu sonucun alanyazında yapılan araştırma sonuçları ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Öğretmenlik Meslek Yasası'nın yayımlanması konusunda katılımcıların en sık tekrar ettikleri görüşler; kanunun özensiz hazırlanması, ortak bir akıl ile oluşturulmaması şeklinde olmuştur. Katılımcılar kanunun ihtiyaçları karşılamadığını, hazırlanma sürecinde öğretmenlerin düşüncelerine yeterince önem verilmediğini belirtmişlerdir.

Araştırmanın ikinci alt problemi ile ilgili sonuçlara bakıldığında, katılımcılar çoğunlukla Öğretmenlik Meslek Yasası'nı içerik açısından yeterli bulmamışlardır. Kanunu içerik açısından yetersiz bulan katılımcılar; kanunun yüzeysel hazırlanması, öğretmenleri kategorize etmesi, sınava dayalı olması, sınırlı olması

şeklinde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca katılımcılar kanunun bütüncül olmaması, yenilik taşımaması gibi görüşler de belirtmişlerdir. Öğretmenlerin kategorize edilmesinin mesleğe zarar vereceği düşünülmektedir. Demir (2011), çalışmasında kariyer basamakları uygulamasıyla öğretmenlere çeşitli unvanlar verilmesinin öğretmenleri olumsuz yönde etkileyeceğini belirtmiştir. Benzer şekilde İş ve Birel (2022), çalışmalarında öğretmenlerin kategorilere ayrılmasının öğretmenler arasında ayrışmaya neden olacağı sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada katılımcılar, öğretmenlerin kategorize edilmesinin öğretmenleri ayrıştıracağını ifade etmişlerdir. Bu noktada sonuçların benzer olduğu söylenebilir. Öğretmenlik Meslek Yasası'nı içerik açısından yeterli bulan katılımcıların olduğu görülmektedir. Olumlu görüş bildiren katılımcıların tekrar ettikleri görüşler; başlangıç olması, ileriye yönelik beklenti ve özlük haklarına katkı şeklinde olmuştur. Katılımcılar kanunun ilk olmasıyla beraber gelecekte bazı düzeltmelerin yapılacağını, yıllar içinde düzenlemelerle kanunun iyi bir hal alacağı beklentisinde olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca bir katılımcı kanunla birlikte özlük haklarının iyileşeceğini, öğretmenlerin maddi açıdan rahat bir nefes alacağını dile getirmiştir. Üstüner (1999), yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin moral alt boyutlarından en az doyum sağladıkları boyutun maaş olduğu sonucuna ulaşmıştır. Maddi açıdan yeterli destek almayan bir öğretmenin okuldaki performansı olumsuz etkilenecektir (Şimşekli, 2001). Bu yüzden kanunun öğretmenin maddi yönünü de göz önünde bulundurması, mesleğin gelişimi açısından önem arz etmektedir.

Çalışmanın üçüncü alt problemi ile ilgili sonuçlara bakıldığında, katılımcılar öğretmenlik meslek kanununun mesleki gelişime katkısı noktasında farklı görüşler bildirmişlerdir. Kanunun mesleki gelişim açısından fayda sağlayacağını düşünen katılımcılar; kanunun öğretmenleri lisansüstü eğitime özendirilmesi, uzmanlaşmayı zorunlu kılması, duyarlılığı arttırması, mesleki tatmini mümkün kılması gibi görüşler belirtmişlerdir. Katılımcılar yürürlüğe girecek olan kanun sayesinde öğretmenlerin lisansüstü eğitime yönelerek alanlarında uzmanlaşacaklarını ve böylece yeniliğe açık olacaklarını belirtmişlerdir. Eraslan ve Çakıcı (2011), yapmış oldukları araştırmada öğretmenlerin eğitim ve öğretimde meydana gelen değişimleri takip ederek alanlarında uzmanlaşmaları gerektiğini vurgulamışlardır. Bu bağlamda araştıran ve kendini geliştiren öğretmenlerin hem okul içinde hem de toplum içinde önemli bir aktör olacağı düşünülmektedir. Öğretmenlik meslek yasasının mesleki gelişim açısından faydalı olmayacağını düşünen katılımcılar görüşlerini; sınav ile sınırlı olması, kriter yoksunluğu, zorunluluğun olmayışı, uygulamaya dönük olmayışı, sınav içeriği, yaptırımın olmayışı gerekçeleriyle desteklemişlerdir. Katılımcılar kanunun sadece sınav ile sınırlı olmasını, öğretmenlerin sınavda başarılı olmasının en önemli ölçüt olmasından rahatsızlık duyduklarını belirtmişlerdir. Turan (2007), çalışmasında öğretmenlerin sınavla uzmanlık elde edilmesinden rahatsızlık duydukları sonucuna ulaşmıştır. Katılımcılar sınav odaklı değil süreç odaklı bir değerlendirme istediklerini belirtmişlerdir. İş ve Birel (2022), öğretmenlerle yapmış oldukları çalışmada sınavla birlikte sürecin de değerlendirilmesi gerektiği bulgusuna ulaşmışlardır. Bu açıdan yapılan araştırmanın bulguları ile İş ve Birel (2022) çalışmasının sonuçları benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi ile ilgili sonuçlara bakıldığında, katılımcılar öğretmenlik meslek kanununa eklenmesini istedikleri hususlara ilişkin çeşitli görüşler ifade etmişlerdir. Katılımcıların en sık tekrar ettikleri görüşler; öğretmene şiddet, ücretli öğretmenlik düzenlemesi, ekonomik düzenlemeler, kariyer ve liyakat sisteminde düzenleme, kılık kıyafet düzenlemesi, mesleğe giriş standartları oluşturma, eğitim yöneticiliğinde kadro oluşturma şeklinde olmuştur. Katılımcılar öğretmenlik meslek kanununda öğretmeni ekonomik açıdan rahatlatacak adımların atılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Doğu bölgelerinde görev yapan öğretmenlerin şark tazminatı alması, batı bölgelerinde görev yapan öğretmenlere kira ve ulaşım desteğinin sağlanması, tüm öğretmenlerin maaşlarında iyileştirme yapılması gibi görüşler belirtmişlerdir. Aydın (1999), araştırmasında öğretmenin saygınlığını ve toplumdaki yerini belirleyen önemli etkenlerden birinin ekonomik durum olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar, öğretmene şiddetin önlenmesi ve öğretmenin güvence altına alınmasının kanunda yer alması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılardan bazıları okul yöneticisi atama usul ve esaslarının gözden geçirilerek okul yöneticisi olan kişinin yer değişikliği gerçekleştirmesiyle yöneticilikten öğretmenliğe dönmesinin yanlış olduğunu, okul yöneticiliğini seçen öğretmenlerin mesleklerine yönetici olarak devam etmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılar, meslekte beş yılını bitiren yüksek lisans mezunu öğretmenlerin uzman öğretmen ve on yılını tamamlayan doktora mezunu öğretmenlerin ise başöğretmen olmaları gerektiğini vurgulamıştır. İş ve Birel (2022), öğretmenlere yönelik yapmış oldukları çalışmada lisansüstü eğitimlerini tamamlayan öğretmenlere uzmanlık ve başöğretmen unvanlarının verilmesi gerektiği görüşünün ortaya çıktığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların belirttiği bir diğer husus ise kılık kıyafet düzenlemesinin kanunda yer almasıyla ilgilidir. Katılımcıların bazıları öğretmenlerin bağlı buldukları sendikaların kararı gereği serbest kıyafet uygulamasına göre hareket ettiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılar kılık kıyafet düzenlemesinin öğretmen yararına gözden geçirilerek öğretmenlik meslek yasasında yer almasını belirtmişlerdir. Bazı ülkelerde öğretmenlerin kılık kıyafetiyle ilgili yasal düzenlemeler yoktur. Avusturya'da öğretmenlerin kılık kıyafetiyle ilgili mevcut bir yasal düzenleme yoktur; ancak öğretmenlerin bu konuda ölçüyü kaçırmaması esas alınmıştır (Eurydice Eurybase, 2008).

Genel olarak araştırmanın bütün alt boyutlarına ilişkin verilere bakıldığında öğretmenlerin özlük haklarının iyileştirilmesi, saygınlık, liyakat, lisansüstü eğitimin önemi, öğretmene sınavla unvan verilmesinin yanlışlığı, hazırlanan yasanın içerik bakımından yetersiz oluşu gibi konular ön plana çıkmaktadır.

Öğretmenlik Meslek Yasası'nın yürürlüğe girmesiyle beraber yasanın aksayan, eksik, olumsuz ve iyileştirilmesi gereken yönleri zamanla daha net görüleceğinden gerekli düzenlemeler yapılabilir. Dolayısıyla önümüzdeki yılları kapsayan süreçte Öğretmenlik Meslek Yasası ile ilgili öğretmen görüşleri doğrultusunda tutarlı ve isabetli tespitlerin yapılabilmesi için benzer çalışmaların yapılması faydalı olacaktır.

Kaynakça

- Akyüz, Y. (2008). *Türk Eğitim Tarihi (M.Ö. 1000-M.S. 2008)*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aydın, İ. (1999). *Dünden Bugüne Öğretmenler (1965-2005)*. Eğitim Sen Yayınları Araştırma Dizisi 2. Ankara: Volkan Matbaacılık.
- Battal, N. (2003). *Cumhuriyet Üniversitesi'nin Açılışında Yaptığı Konuşma, Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi Sivas, ss.13-14.*
- Bilen, M. (1996). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. Aydan Matbaası.
- Demir, S. B. (2011). Öğretmen Kariyer Basamakları Uygulamasının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi, *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 2(3), 53-80.
- Eraslan, L., Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 427-438.
- EURYDICE Eurybase. (2008). *The Information Database on Education Systems in Europe – The Education System in Austria*. European Commission.
- Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). *How to design an evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill International Edition.
- Güven, D. (2015). Profesyonel Bir Meslek Olarak Türkiye’de Öğretmenlik. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 27(2), 13-21.
- İş, A. ve Birel, F. K. (2022). Öğretmenlik Meslek Kanununa İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2022;21(84): 1967-1990. <https://doi.org/10.17755/esosder.1141748>
- Karagözoğlu, G. (2003). *Eğitim Sistemimizde öğretmen yetiştirme politikamıza genel bir bakış*, Eğitimde yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi, ss.10-12.
- MEB (2006). *Öğretmenlik kariyer basamaklarında yükselmeye ilişkin değerlendirme kılavuzu*. Ankara.
- MEB (2022). *Aday öğretmenlik ve öğretmenlik kariyer basamakları yönetmeliği*. Ankara.
- Miller, S. (2003). *Analysis of phenomenological data generated with children as research participants*. Nurse Researcher, 10(4), 68-82.
- Özden, Y. (1999). *Eğitimde dönüşüm eğitimde yeni değerler*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Şimşekli, Y. (2001). Bursa’da “uygulamalı çevre eğitimi” projesine seçilen okullarda yapılan etkinliklerin okul yöneticisi ve görevli öğretmenlerin katkısı yönünden değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 73-84.

- Turan, B. (2007). *Öğretmenlerin çalışma statülerine göre yeterliliklerinin incelenip, öğretmenlik kariyer basamaklarında yükselmelerinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.*
- Türk Dil Kurumu (2020, Haziran 15). *Güncel Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Sözlükleri: <https://sozluk.gov.tr/> (E.T: 11.06.2022).
- Üstüner, M. (1999). *Okul Yöneticilerinin Öğretmenleri Etkilemede Kullandıkları Güçler ve Öğretmen Morali*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

© Copyright of Journal of Current Researches on Social Science is the property of Strategic Research Academy and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.